

Dades del document

Investigador: Riera, Santi

Data de publicació: 2011-06-18

Descripció

Ernst Heidrick Haeckel va néixer el 16 de febrer de 1834 a Potsdam. L'any 1852 va començar la carrera de medicina a Berlín, i va prosseguir els estudis a Wurzburg i a Viena. Va treure el doctorat en medicina el 1857 i superà l'examen final que li permetia l'exercici de la professió l'any següent.

Després d'una ràpida carrera professional, el 1862 va ser nomenat catedràtic supernumerari d'anatomia comparada, i de 1865 a 1909, catedràtic de zoologia. Fou fundador de l'Institut Zoològic de la Universitat de Jena, fet que noli va impedir viatjar amb assiduïtat per tal d'investigar, en especial, la fauna marina a Itàlia (1859-1869); Tmbé va visitar les illes Canàries (1866-1867), Noruega 1869), el mar Roig (1873), ceilan (1881-1882) i Java i Sumatra (1900-1901).

Fou, des de ben aviat, un entusiasta propagandista de les idees de l'evolució darwiniana i del materialisme que, a les seves mans representaren el radicalisme filosòfic alemany aplicat a la ciència.

A *Morfologia General* (1866) combina les teories de Darwin amb Lamarck i els filòsofs de la Naturalesa. En efecte, admet de manera més o menys matisada, la teoria lamarckiana dels caràcters adquirits sota l'influx del medi ambient i, d'altra banda, considera, com els filòsofs de la Naturalesa, que la varietat de la Natura obeeix a una sola força còsmica.

Defensava que els cristalls de les sals per unapart i les cèl·lules orgàniques per una altra, s'assemblaven tant per la manera que creixien com per la composició i simetria de llurs formes, i ho justificava perquè tant els uns com les altres eren el resultat de la mateixa matèria i de la mateixa força còsmica. D'aquí es dedueix que no ens ha d'estranyar que constantment afirmés que no es pot concebre cap mena de matèria

ni d'esperit sense matèria. Altrament dit: tot és matèria!.

A la *Història de l'home* (1874) Haeckel feia seu l'anomenat principi biogenètic de Meckel, el qual palesava que els organismes passen, al llarg de llur desenvolupament embriològic, per totes les (principals) etapes de la evolució de la seva espècie.

En la seva activitat pròpiament científica va destacar en l'estudi dels radiolaris; entre els escrits dedicats al tema, destaca, entre d'altres, *Die Radiolaren* (1862).

Sense cap mena de dubte, Haeckel era el naturalista alemany més proper a Darwin, tot i que va barrejar-hi elements de la filosofia de la Naturalesa.

Va morir als vuitanta –cinc anys d'edat, és a dir, el 1919.

Informació

El naturalista alemany va tenir una influència notable en el moviment darwinista espanyol i moltes de les seves obres foren traduïdes al castellà amb més o menys promptitud.

Les primeres obres de Haeckel traduïdes al castellà van ser *Historia de la creación natural o doctrina científica de la evolución* (2 vols.); Claudio Cuveiro en va ser el traductor i la Tipografia de J. C. Conde l'editora (Madrid, 1878-1879); en els anys vuitanta es varen traduir les seves obres més importants: *Ensayos de psicología celular*, traducció d'Oswaldo Codina i pròleg de Peregrin Casanova (València, Editorial pascual Aguilar, 1882); *La evolución y el transformismo* (Madrid, 1886), i l'any següent, ara a Barcelona, *Morfología general de los organismos*, traduïda per José Sanpere i Miquel i revisada per Gaspar Sentiñón.

En canvi, les seves obres més exitoses, que no pas les millors, *Los enigmas del universo* i *El origen del hombre* foren editades els primers anys del segle vint a

València (Sempere, 1903, traducció de Cristóbal Litrán) i a Barcelona (Editorial F.Granada, 1906) respectivament. Un any abans s'havia traduït, també a la ciutat comtal, *Estado actual de nuestros conocimientos sobre el origen del hombre. El Monismo, lazo entre la religión y la ciencia* (Tipografía del Anuario de Exportación, 1905; traducció de Enrique Diaz-Reig).

Haeckel és molt llegit a Espanya, essent l'editorial valenciana Sempere la que més obres i articles edita del naturalista alemany.

També entre els metges trobem seguidors: Gaspar Sentiñón de Barcelona, Rafael Ariza a Sevilla i sobretot Peregrín Casanova a València. Aquest darrer, que va rebre el mestratge de Haeckel a la Universitat de Jena, va prologar la traducció castellana dels *Ensayos de psicología celular* realitzada per Oswaldo Codina (Editorial pascual Aguilar, 1882) i a la seva obra més important (de Casanova), *Estudios biológicos* (1877), presenta al lector una carta del mestre en la qual Haeckel li desitja èxit i, alhora, li manifesta la confiança que contribueixi al creixement de l'acceptació de "la doctrina de l'evolució natural" a Espanya, cosa que no dubta.

A l'Ateneu s'hi troben dues obres en alemany, sis en francès i i tan sols una traducció en castellà (precisament els *Ensayos de Psicología celular* (Imprenta de R. Angulo, 1889). Es pot interpretar que a l'Ateneu Haeckel no va aixecar passions; d'altra banda, les traduccions palesen que el francès va ser el vehicle per excel·lència que empraven els ateneïstes per estar al dia de les novetats científiques.

Bibliografia

DeGroot, David H. *Haeckel's theory of the unity of nature: a monograph in the history of philosophy* . Amsterdam: Grüner, 1982.

Ferrater Mora, Josep. *Diccionario de filosofía* . Barcelona: Círculo de Lectores, 2002. Tomo II [E-J], p. 1547-1549.

Richards, Robert. *The tragic sense of life: Ernst Haeckel and the struggle over evolutionary thought* . Chicago: University of Chicago Press, 2008.